

Terörizmin Çocuk Kurbanları

Terörizm ortaya çıktığı bölgelerde istikrarsızlığa, insan hakları ihlallerine; kadın, erkek, çocuk, yaşlı ayırt etmeden masum sivillerin ölümüne, yaralanmasına, sakat kalmasına neden olmaktadır. Söz konusu çatışmalardan ise en çok çocuklar etkilenmekte ve terörizm, çocuk ölümlerinin yanı sıra çocuk kaçırma eylemleri ile de çocuk istismarının önünü olabildiğince açmaktadır.

Çocuk kaçırma olayı, çocuk istismarının bir konusudur. Söz konusu bu kaçırma/kaçırılma olayı, çocukların rızaları dışında askerî eylemlerin özneleri haline getirilmelerine, bir yerden bir yere rızaları dışında taşınmalarına, fiziksel, cinsel, psikolojik ve mental olarak sömürülmelerine, zoraki çalıştırılmalarına yahut köle olarak satılmalarına sebep olmaktadır. Kaçırılan çocuklar zoraki evlendirilmekte, uyuşturucu ve bunun gibi maddelerin satışında kullanılmakta, kâr amaçlı cinsel ticarete konu edilmekte, ev kölesi yahut tarım işçisi olarak kullanılmakta, terör örgütlerinin yemek ve temizlik gibi hizmetlerini görmeye zorlanmaktadır. [1] Ayrıca değişen savaş koşullarının doğası gereği çocukların büyük bir kısmı silah altına alınarak asimetrik terör eylemlerinin faili haline de getirilebilmektedirler.

Örneğin, Gaziantep'te çoğu çocuk 54 kişinin hayatını kaybettiği intihar saldırısında canlı bomba olarak 12-14 yaşlarında bir çocuğun kullanıldığından şüphe edilmektedir. Bu ihtimalin kesinleşmesi dâhilinde DAES'in Türkiye içerisinde gerçekleştirdiği eylemlerinde ilk defa bir çocuk eylemci kullandığı ortaya çıkacaktır. DAES'in terörist eylemlerde kullandığı bu çocukları karışıklık ortamlarından faydalanarak zorla kaçırdığı bilinmektedir. [2]

Yine Irak'ta DAES terör örgütü tarafından kaçırıldığı bilinen bir çocuk, canlı bomba eylemini gerçekleştirmeden hemen önce yakalanmıştır. Yaklaşık 14 yaşında olduğu tahmin edilen küçük çocuğun DAES'in canlı bomba olarak kullandığı çocuk timinden olduğu belirtilmiştir. Kerkük polisi tarafından etkisiz hale getirilen çocuğun yer aldığı canlı bomba timindeki çocuklarının yaşlarının 12 ila 16 arasında değiştiği tahmin edilmektedir. DAES bu tür eylemlerde özellikle hasta ve zihinsel engelli çocukları kullanmaktadır. Ayrıca sözde eğitim kamplarında çocuk militanlarının beyinlerini yıkayarak intihar eylemlerine ikna ettiği de düşünülmektedir. [3]

Bugün dünyanın dört bir yanında her yaştan çocuk, kaçırılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Söz konusu bu çocuklar, şekil değiştiren asimetrik savaş taktiklerinin bir numaralı stratejik silahları olarak kullanılmaktadır.

UNICEF'in çocukların zorla kaçırılma ve alıkonulmalarına ilişkin yayımladığı bir rapora göre Nijerya, Çad, Nijer ve Kamerun'da 1,3 milyondan fazla çocuk ortadan kaybolmuştur. Raporda, bu bölgelerde terörist faaliyetlerini sürdüren Boko Haram örgütünün şiddetine maruz kaldığı bilinen çocukların, bu örgüt tarafından kaçırıldığı belirtilmektedir. [4]

Ailelerinden koparılan bu çocuklar sömürülmekte, istismara maruz kalmakta yahut silahlı gruplarca savaş alanlarında aktif savaşçılar olarak veya canlı bomba eylemcileri olarak kullanılmaktadır. Ne yazık ki bu, dünyanın çok da farkında olmadığı bir meseledir. [5]

Afrika'da sadece bir sene içerisinde yeri değiştirilmiş çocuk sayısı %60'ın üzerine çıkarak 1,3 milyona ulaşmıştır. Bu durum kıtadaki en büyük insani sorunlardan birini oluşturmaktadır. Söz konusu bu durum, çocukların korunmasına dair hakların ihlaline de sebep olmaktadır. [6]

Boko Haram tarafından alıkonulan erkek çocuklar, bu terör örgütü tarafından sadakatlerinin bir nişanı olduğu gerekçesiyle, kendi ailelerine saldırmaya zorlanmaktadır. Kız çocukları ise ya terörist militanlarla zorla evlendirilmekte yahut köle olarak satılmaktadır. Öte yandan cinsiyet fark etmeksizin bu çocuklara militanlar tarafından tecavüz edildiği de bilinmektedir. Kendi hür iradeleri dışında alıkonulan yahut kandırılarak örgüte katılmaya ikna edilen bu çocukların her türlü terörist eylemin gerçekleştirilmesinde kullanıldıkları da bilinmektedir. [7]

Geçtiğimiz yıllarda Kuzeydoğu Nijerya'da ve ona komşu ülkelerde meydana gelen bombalı saldırılarda kullanılan erkek ve kız çocuk sayısında keskin bir artış yaşandığı gözlenmiştir. İntihar eylemlerinde özellikle kız çocuklarının tercih ediliyor oluşu, değişen çatışma koşullarının endişe verici boyutunu da

gözler önüne sermektedir.[8]

Son bir senede intihar saldırılarında kullanılan çocuk sayısı 11 kat artmıştır. Dünyadaki canlı bomba eylemlerinin beşte biri çocuklar tarafından gerçekleştirilmiştir. Çocuk bombacıların %75'ini ise kız çocukları oluşturmaktadır.[9] Kaçırılan, hayata dair umutları ellerinden alınan çocukların, özellikle de kız çocuklarının kâbusu yalnızca bunlarla da sınırlı değildir. Cebren alıkonulan, canlı bomba olmaya zorlanan, cinsel istismara maruz kalan, terörist militanlarla tehdit yoluyla evlendirilen bu kız çocukları, örgütün elinden kurtarıldıkları takdirde bu kez de toplumun baskısına maruz kalmakta ve aileleri tarafından kabul edilmemektedir. Genellikle kucaklarında teröristlerden olma bir bebekle dönen bu küçük kadınlar, kendi toplumları tarafından dışlanmakta ve hor görülmektedirler.[10]

Türkiye'de de çocukların kaçırılarak silah altına alınması, PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirilmektedir.[11] Söz konusu örgüt Türkiye'de on binlerce masum sivilin hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Terörist faaliyetlerini yürütebilmek maksadı ile örgütün, 2013-2015 yılları arasında 18 yaşın altında 88'i kız, 228'i erkek olmak üzere toplam 316 çocuğu kaçırdığı bilinmektedir.[12]

2015 senesinden itibaren -son 20 aydır- 1.070 yetişkin de bu örgüt tarafından kaçırılarak örgütün şehir içerisindeki veya dağlardaki terörist faaliyetleri için silah zoruyla eğitim kamplarına götürülmüştür. Bu kişiler hakkında Türk polisinin elindeki listelerde "Bu kişiler teröre ilişkin faaliyetler nedeniyle kayıp." şeklinde bir not yazmaktadır.[13]

Yalnızca Türkiye'de 2.500'ün üzerinde PKK'lı terörist bulunmaktadır. 2.500'ü Suriye, 600'ü İran, 3.500'ü Kuzey Irak olmak üzere 6.000'in üzerindeki terörist ise sınırımızda yuvalanmaktadır. Ayrıca 2.500'den fazla PKK'ının da Avrupa ülkelerinde faaliyet gösterdiği bilinmektedir.[14]

Mevzubahis bu terör örgütü tarafından zorla alıkonulan, kaçırılan çocuklarının geri iade edilmesi için Kürt ailelerin Diyarbakır'da oturma eylemleri yaptıkları ve açlık grevleri başlattıkları bilinmektedir.[15] PKK tarafından cebren alıkonulan ve daha sonra Türk güvenlik kuvvetleri tarafından kurtarılan çocukların örgütün kaçırdığı kız ve erkek çocuklara yaptıklarına ilişkin anlattıkları olaylar ise kan dondurucudur. Söz konusu bu terörist grup, 18 yaş altındaki kız ve erkek çocukları cinsel manada istismar etmekte ve onları adam öldürmeye zorlamaktadır. Birçok insani koşuldan mahrum bırakılan bu çocukların salgın hastalıklara yakalandığı, psikolojilerinin bozulduğu, girdikleri çatışma ortamlarında sakatlandıkları yahut hayatlarını kaybettikleri bilinmektedir.

Çocukların ruhsal, fiziksel ve psikolojik sağlıklarını altüst eden ve çoğu zaman hayatlarına mal olan bu kaçırma eyleminde rol oynayan kimselerin, bu eylemi gerçekleştirebilmek için birtakım hazırlıklar yaptıkları düşünülmektedir. Kaçırmaya niyet edilen çocuğun veya ailenin güvenini kazanmak, bu hazırlıkların başında gelmektedir. Ayrıca kaçırma eylemi, yaşanan çatışmalardan ötürü kaotik bir görünüm sergileyen bölgelerdeki karışıklıkta daha kolay bir biçimde gerçekleştirilebilmektedir. Çatışmalardan kaçmaya çalışan halkın panik hali, terör örgütlerince fırsata çevrilerek çocukların zorla alıkonulmalarının da önünü açmaktadır. Bir diğer yöntem ise savaş esnasında ailesini kaybederek bir başına kalan çocukların kandırılarak terör örgütlerine dâhil edilmesidir. Bu çocuklar fitratları gereği korunmaya muhtaç olduklarından ebeveynsiz kaldıklarında çok daha kolay bir şekilde hedef haline gelebilmektedir.

Çocukların Korunmasına İlişkin Uygulamalar

Dünyadaki hemen hemen bütün devletler çocuk haklarının varlığını kabul etmiştir. Ancak söz konusu bu hakların uygulanış biçimlerinde birtakım eksiklikler bulunmaktadır. Örneğin Almanya'da hakları ihlal edilen bir çocukla Suriye'de hakları ellerinden alınan bir çocuğa eşit muamele edilmemekte, çocuklar uluslararası sistemin ikiye bölünmüş tavırlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, insani haklarının uygulanış biçimine şüphe ile yaklaşılmasına neden olmaktadır.

Halbuki insan hakları hukukunun ve insani toplumun en değerli üyeleri arasında bulunan çocukların korunmasına ilişkin hakların uygulanması, dünya toplumlarının sağlıklı ve nitelikli bir geleceğe sahip olması açısından büyük önem arz etmektedir. Sivil, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel haklar gibi bir dizi hakkı içeren insani haklarda, bir hakkın reddedilmesi yahut görmezden gelinmesi diğer bütün haklar üzerinde olumsuz bir etkiye yol açmaktadır. Yani, insan hakları, bütün hak ihlallerini, yer, zaman kişi ayırt etmeksizin eşit ölçüde dikkate aldığı işlevselliğini korur hale gelecektir. Örneğin kadının maruz kaldığı

yerel ve toplumsal şiddeti görmezden gelen bir toplumda çocukların korunması mümkün değildir. Aynı şey tersi durumlar için de geçerlidir. Yani siz bir toplumda çocukların korunmasına yönelik hakların uygulanmasını sağlayamıyorsanız o toplumdaki ekonomik, sosyal, sivil ve politik hak ihlallerinin de önüne geçemezsiniz.[16] Aynı şekilde insan haklarının uygulanmasında ırk, dil, din, medeniyet ve bölge ayrımının yapılması da mevzubahis insani hakların evrenselliğine gölge düşürmektedir.

Bu bağlamda, terörizmin tanımlanan, uluslararası barışa ve güvenliğe tehdit teşkil eden, genelde uluslararası toplumu, özelde de çocuk haklarını tehdit eden bu cüretkâr yüzüyle uluslararası hukuk ve BM şartları çerçevesinde, ulusal, bölgesel ve kolektif bir şekilde mücadele edilmesi gerekmektedir.[17]

Ayrıca, dünya üzerinde gerçekleştirilen terör faaliyetlerinin herhangi bir din, milliyet veya medeniyetle de ilişkilendirilmemesi gerekmektedir. Devletlerin terörist eylemler sonucu hakları ihlal edilen kişilerin ve özelde çocukların korunması için bir an evvel etkili çözümler geliştirmesi, toplumların barışçıl bir şekilde yaşayabilmeleri açısından hayati değer taşımaktadır.

Bütün bunlar, uluslararası kamuoyunun güvenliğinin ve barışının sağlanması, çocukların yarınları umutla bakabilmesi; fiziksel, ahlaki ve zihinsel olarak daha sağlıklı nesillerin yetiştirilebilmesi için büyük önem arz etmektedir.

[1] "Child trafficking, what is child trafficking"
<https://www.nspcc.org.uk/preventing-abuse/child-abuse-and-neglect/child-trafficking/what-is-child-trafficking/>, NSPCC (24.08.2016).

[2] Ayşe Karabat "İŞİD'in Çocukları", *Aljazeera Turk*, <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/isidin-cocuklari> (24.08.2016).

[3] "Irak'ta Çocuk Canlı Bomba Yakalandı", *Euronews*, <http://tr.euronews.com/2016/08/22/irak-ta-cocuk-canli-bomba-yakalandi> (24.08.2016).

[4] UNICEF, 2015. "Beyond Chibok Over 1.3 million children uprooted by Boko Haram violence", http://www.unicef.org/infobycountry/files/Beyond_Chibok.pdf, s. 1, (24.08.2016).

[5] UNICEF, "Beyond Chibok Over 1.3 million...", s. 1.

[6] UNICEF, "Beyond Chibok Over 1.3 million...", s. 1.

[7] UNICEF, "Beyond Chibok Over 1.3 million...", s. 1.

[8] UNICEF, "Beyond Chibok Over 1.3 million...", s. 2.

[9] UNICEF, "Beyond Chibok Over 1.3 million..." s. 2.

[10] UNICEF, "Beyond Chibok Over 1.3 million...", s. 4.

[11] "Kurdish politician rebukes PKK over kidnapping children" AA, <http://aa.com.tr/en/turkey/kurdish-politician-rebukes-pkk-over-kidnapping-children/147001> (25.08.2016).

[12] "Over 300 children kidnapped by the PKK terrorist organization" *Daily Sabah*, <http://www.dailysabah.com/nation/2015/08/24/over-300-children-kidnapped-by-the-pkk-terrorist-organization> (25.08.2016).

[13] "Over 300 children kidnapped....", *Daily Sabah*.

[14] "Over 300 children kidnapped....", *Daily Sabah*.

[15] "Over 300 children kidnapped....", *Daily Sabah*.

[16] Michael Freeman, "Bölüm 1," *The Value and Values of Children's Rights*, s. 21, (ed. Antonella Invernizzi, Jane Williams), 2011.

[17] UN Security Council, Resolution 2253 (2015), s. 1, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2253.pdf